

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT
L.A. GEELHOED

fremSAT den 27. juni 2002 ¹

I — Indledning

II — De relevante retsregler

A — *Fællesskabsretlige bestemmelser*

2. I direktivets artikel 1, stk. 1, bestemmes:

1. I denne sag har den spanske ret stillet en række spørgsmål vedrørende fortolkningen af Rådets direktiv 80/987/EØF af 20. oktober 1980 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om beskyttelse af arbejdstagerne i tilfælde af arbejdsgiverens insolvens² (herefter »direktivet«). Spørgsmålene drejer sig hovedsageligt om, hvorvidt løn, som en arbejdsgiver som følge af en uberettiget afskedigelse skylder en arbejdstager, er krav i direktivets forstand, om disse krav skal fastsættes ved en retsafgørelse eller administrativt og endelig om, hvorvidt direktivet har direkte virkning, såfremt den nationale lovgivning udelukker en sådan mulighed.

»Dette direktiv finder anvendelse på krav, som arbejdstagere i medfør af en arbejds-aftale eller et ansættelsesforhold har erhvervet i forhold til arbejdsgivere, der er insolvente i henhold til artikel 2, stk. 1.«

3. Artikel 2, stk. 2, har følgende ordlyd:

»Dette direktiv berører ikke medlemsstaternes nationale retsregler for så vidt angår definitionen af udtrykkene »arbejdstager«, »arbejdsgiver«, »løn«, »erhvervet ret« og »delvis erhvervet ret«.

1 — Originalsprog: nederlandsk.

2 — EFT L 283, s. 23.

4. Artikel 3, stk. 1, og artikel 4, stk. 1 og 3, bestemmer følgende:

Såfremt medlemsstaterne gør brug af denne mulighed, skal de underrette Kommissionen om fremgangsmåderne ved fastsættelse af loftet.«

»Artikel 3

5. I direktivets artikel 10 bestemmes:

1. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger for at garantiinstitutioner, med forbehold af artikel 4, sikrer arbejdstagerne betaling af tilgodehavender, der hidrører fra arbejdsaftaler eller ansættelsesforhold, og som vedrører løn for perioden inden en bestemt dato.

»Dette direktiv berører ikke medlemsstaternes mulighed for:

a) at træffe de foranstaltninger, der måtte være nødvendige for at undgå misbrug

Artikel 4

b) [...]«

1. Medlemsstaterne kan begrænse den i artikel 3 omhandlede betalingspligt for garantiinstitutionerne.

B — *Nationale bestemmelser*

3. Medlemsstaterne kan dog for at undgå udbetaling af beløb, der overstiger dette direktivs sociale sigte, fastsætte et loft over garantien for betaling af arbejdstagernes tilgodehavender.

6. Fondo de Garantía Salarial (Fogasa) (lønmødtagerens garantifond) er et selvstændigt organ under Ministerio de Trabajo y Seguridad Social (Ministeriet for Arbejdsforhold og Sociale Anliggender), som i henhold til direktivets artikel 3 fungerer som garantifond i de tilfælde, hvor direktivet finder anvendelse.

7. Garantifonden sikrer udbetalingen af arbejdstagernes tilgodehavender i tilfælde af arbejdsgiverens insolvens. I henhold til artikel 33 i Estatuto de los Trabajadores (lov om arbejdstagere) anses som løn beløb, der er anerkendt som sådan i et forlig eller i en domstolsafgørelse under alle de i artikel 26 omhandlede former, samt »den supplerende godtgørelse i form af resterende lønkrav, som i givet fald er fastsat af den kompetente retlige myndighed«.

gørelse samt den siden opsigelsen ubetalte løn. Desuden omfatter resterende lønkrav den løn, der er aftalt i forbindelse med den ligeledes obligatoriske indenretlige forligsprocedure, som skal gennemføres forud for anlæggelse af en egentlig retssag, og hvorunder dommeren skal tilskynde parterne til at indgå forlig, jf. artikel 84, stk. 1, i lov om proceduren ved indgåelse af arbejdsaftaler.

III — De faktiske omstændigheder i hovedsagen og retsforhandlinger

8. Artikel 26 i lov om arbejdstagere definerer begrebet løn. Ved løn forstås nærmere bestemt alle de økonomiske fordele, som arbejdstageren modtager i kontanter eller i naturalier som modydelse for de tjenester, han i kraft af sit arbejde yder.

10. Den 30. marts 1997 blev sagsøgeren i hovedsagen, Ángel Rodríguez Caballero, opsagt af virksomheden AB Diario de Bolsillo SL. Opsigelsen var uretmæssig. Arbejdsgiveren erkendte dette i forbindelse med et forlig i henhold til en ifølge spansk ret obligatorisk administrativ forligsprocedure³. I forliget aftalte parterne ligeledes, at arbejdsgiveren udbetalte et beløb på 136 896 ESP i form af »salarios de tramitación« (løn, som skal udbetales i tilfælde af uberettiget opsigelse, herefter »resterende lønkrav«)⁴.

9. Ifølge lovens artikel 56, stk. 2, litra b), defineres resterende lønkrav ved uberettiget opsigelse som den løn, virksomheden i alle tilfælde er forpligtet til at udbetale for perioden fra opsigelsesdatoen og frem til datoen for dommens afsigelse, såfremt opsigelsen af en arbejdstager findes uberettiget, eller såfremt arbejdsgiveren i henhold til artikel 63 i Ley Procesal Laboral (lov om arbejdsaftaler) under den obligatoriske administrative forligsprocedure anerkender, at opsigelsen er uretmæssig og tilbyder at betale den pågældende lovpligtige godtgørelse samt den siden opsigelsen ubetalte løn.

11. Virksomheden udbetalte ikke den pågældende løn, hvilket førte til, at der

3 — I denne sag er der tale om en obligatorisk forligsprocedure i henhold til artikel 84 i lov om arbejdstagere.

4 — Det fremgår af sagen, at arbejdsgiveren ifølge forliget skulle »genansætte« Ángel Rodríguez Caballero. Det anførte beløb dækker perioden fra opsigelsen til forligets indgåelse.

blev indledt en fuldbyrdsprocedure. Ved kendelse af 7. juni 1997 blev virksomheden erklæret for insolvent. Ángel Rodríguez Caballero anmodede herefter Fogasa om at udbetale lønnen. Dette afviste fonden i afgørelse af 30. april 1998.

15. I den forbindelse henviser retten til følgende omstændigheder:

12. Den 21. januar 1999 indbragte Ángel Rodríguez Caballero afgørelsen for Juzgado de lo Social nr. 2 de Albacete med påstand om, at Fogasa blev tilpligtet at udbetale hans løn. Ved dom af 16. april 1999 frifandt retten sagsøgte med den begrundelse, at lønmodtagernes garanti-fond i tilfælde af virksomhedens insolvens ifølge artikel 33 i lov om arbejdstagere kun ifalder subsidiært ansvar for resterende lønkrav, såfremt kravet er blevet fastslået af en kompetent ret og ikke i tilfælde, hvor kravet beror på et forlig.

a) For at Fogasa i tilfælde af en virksomheds insolvens kan ifalde subsidiært ansvar for almindelige lønkrav, der modsvarer en præsteret arbejdsydelse, som virksomheden ikke har honoreret, tillæg eller ubetalte feriepenge, er det ifølge spansk ret tilstrækkeligt, at fordringen er anerkendt under et forlig, det være sig for en dømmende eller administrativ myndighed, eller at den er fastslået ved en domstolsafgørelse.

13. Ángel Rodríguez Caballero har appelleret dommen til Tribunal Superior de Justicia de Castilla la Manchas afdeling for sociale sager, »Sala de lo Social«.

b) Et forlig under den obligatoriske forligsprocedure for en dømmende myndighed skal godkendes af denne. Desuden er myndigheden forpligtet til at opfordre parterne til at indlede forhandling og forliget kan under alle omstændigheder ligeledes anfægtes af Fogasa.

14. Den forelæggende ret ønsker at få afgjort, om lønkrav, som er anerkendt ved et obligatorisk retsforlig, der finder sted på rettens initiativ, og som skal godkendes af retten, ligeledes skal anses for at være omfattet af begrebet »arbejdstagernes krav« som defineret i direktivets artikel 1, stk. 1, og om Fogasa kan tilpligtes at betale kravet.

c) For at Fogasa kan ifalde subsidiært ansvar forudsættes, at virksomhedens insolvens fastslås af en ret, efter at forliget er forsøgt fuldbyrdet, og Fogasa har i denne forbindelse en særskilt ret til intervention, som giver den adgang til at fremføre de bemærkninger, den finder relevante.

- d) Fogasa kan ved en begrundet afgørelse under den procedure, som skal indledes på arbejdstagerens foranledning, afslå at betale den subsidiære erstatning, der rejses krav om, såfremt den er af den opfattelse, at forligsaftalen er indgået ved hjælp af omgåelse af de relevante bestemmelser. Samme beføjelse tilkommer fonden, når lønkravene er anerkendt ved dom.
- e) I begge tilfælde (både hvad angår almindeligt lønkrav og hvad angår lønkrav som følge af uberettiget opsigelse) beror kravene på, at der foreligger en arbejdsaftale, og mulighederne for domstolsprøvelse er de samme.
- 2) Består der i bekræftende fald ifølge artikel 1, stk. 1, i direktiv 80/987 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om beskyttelse af arbejdstagerne i tilfælde af arbejdsgiverens insolvens?

IV — Præjudicielle spørgsmål

16. På baggrund af disse betragtninger har den forelæggende ret ved kendelse af 27. oktober 2000, indgået til Domstolens Justitskontor den 30. november 2000, besluttet at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

- »1) Skal resterende lønkrav, som en virksomhed skal betale til en arbejdstager på grund af uberettiget afskedigelse, anses for et »krav, som arbejdstagere i medfør af en arbejdsaftale eller et ansættelsesforhold har erhvervet«, i den forstand, hvori dette udtryk anvendes i artikel 1, stk. 1, i Rådets direktiv 80/987/EØF af 20. oktober 1980 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om beskyttelse af arbejdstagerne i tilfælde af arbejdsgiverens insolvens?
- 2) Består der i bekræftende fald ifølge artikel 1, stk. 1, i direktiv 80/987 om forpligtelse til at fastsætte arbejdstagerenes krav ved en judiciel eller administrativ afgørelse, eller omfatter disse alle de lønkrav, der anerkendes under enhver anden ved lov foreskrevet procedure, som kan gøres til genstand for en domstolsprøvelse såsom en obligatorisk forligsprocedure for et judicielt organ, som skal opfordre parterne til forlig, før det iværksætter den omtvistede procedure, og som skal godkende indholdet af forliget eller kan afvise det, såfremt det finder, at forliget vil påføre en af parterne et alvorligt tab, indebære en omgåelse af lovgivningen eller et retsmissbrug?
- 3) Såfremt resterende lønkrav, der anerkendes under et forlig, som er indgået for og godkendt af et judicielt organ, må antages at udgøre krav fra arbejdstagere i direktivets forstand, kan det nationale judicielle organ, der skal afgøre tvisten, da undlade at anvende en national retsregel, hvorefter lønkravet ikke henhører under de fordringer,

som statens nationale garantiinstitution, Fondo de Garantía Salarial, dækker, og anvende direktivets artikel 1, stk. 1, direkte, i det omfang det anser denne bestemmelse for at være klar, præcis og ubetinget?»

V — Gennemgang

A — Parternes indlæg

17. Den spanske regering, Det Forenede Kongeriges regering samt EFTA-Tilsynsmyndigheden er indtrådt i sagen.

18. Ifølge den spanske regering falder begrebet »resterende lønkrav« ikke ind under anvendelsesområdet for »krav, som arbejdstagere har i medfør af en arbejdsaftale eller et ansættelsesforhold« i henhold til direktivets artikel 1, stk. 1. Det er regeringens opfattelse, at resterende lønkrav ikke har karakter af løn, men af godtgørelse, eftersom de ikke modsvarer et arbejdstidsforløb, men derimod den tid, som forløber mellem opsigelsen og forliget.

19. Det Forenede Kongeriges regering er ligeledes af den opfattelse, at resterende lønkrav snarere har karakter af en godtgørelse. Regeringen anfører i den forbindelse, at det til afgørelse af, hvorvidt resterende lønkrav falder ind under anvendelsesområdet for begrebet »arbejdstageres krav«, må undersøges, om direktivet forpligter medlemsstaterne til ligeledes at sikre betaling af resterende lønkrav i tilfælde, hvor arbejdsgiveren er insolvent. Det fremgår af direktivets artikel 3 sammenholdt med artikel 1, at der skal være tale om løntilgodehavender, og at disse løntilgodehavender, således som disse defineres i national ret, skal sikres. Det Forenede Kongeriges regering understreger, at direktivet fastsætter en minimumsharmonisering, og at indholdet af begrebet løn afhænger af den nationale definition. Det tilkommer derfor de nationale domstole nærmere at definere resterende lønkrav og at anvende den nationale lovgivning hertil. Da den spanske lovgiver i henhold til artikel 33, stk. 2, i lov om arbejdstagere har valgt at skelne mellem løn og godtgørelse ved uberettiget opsigelse, hvilket lovgiver er berettiget til, tilkommer det medlemsstaten at afgøre, om den i tilfælde af arbejdsgivers insolvens ønsker at sikre et sådant tab. Derfor må det første spørgsmål besvares benægtende.

20. Kommissionen er af den opfattelse, at det med henblik på at fastlægge den faktiske rækkevidde af den i direktivet foreskrevne forpligtelse til at sikre lønkrav er nødvendigt at se på direktivets artikel 3 og artikel 4. I den forbindelse er begrebet løn, således som det er defineret i national

ret, af afgørende betydning. Kommissionen har anført, at begrebet løn i henhold til den spanske gennemførelseslovgivning ligeledes indbefatter den supplerende godtgørelse i form af resterende lønkrav. Kommissionen har udledt, at dette resterende lønkrav ligeledes er omfattet af begrebet »tilgodehavender [...]«, som omhandlet i direktivets artikel 3, stk. 1, samt af begrebet »krav, som arbejdstagere i medfør af en arbejdsaftale eller et ansættelsesforhold [...]« i henhold til direktivets artikel 1, stk. 1.

rier, som kan berettigg den forskelsbehandling i spansk lovgivning mellem løntilgodehavender, som er anerkendt ved en dom, og tilgodehavender, som er fastsat i et indenretligt forlig. Der skal i den forbindelse tages hensyn til retsvirkningerne af henholdsvis en dom og et forlig, til Fogasas ret til kontradiktion i de to tilfælde og til nødvendigheden af at undgå misbrug.

B — Analyse

21. EFTA-Tilsynsmyndigheden er ligeledes af den opfattelse, at der er tale om et »krav fra arbejdstagere«, eftersom resterende lønkrav er indbefattet i det spanske begreb løn og eftersom kravet endvidere forudsætter, at der foreligger et ansættelsesforhold.

1. Første spørgsmål

23. Den forelæggende ret spørger, om Ángel Rodríguez Caballeros tilgodehavende (resterende lønkrav) er omfattet af begrebet krav, som arbejdstagere har erhvervet i medfør af en arbejdsaftale eller et ansættelsesforhold, jf. definitionen i direktivets artikel 1.

22. Både Kommissionen og EFTA-Tilsynsmyndigheden har med hensyn til det andet spørgsmål gjort gældende, at det er op til medlemsstaterne selv at fastsætte de nærmere regler og betingelser for, hvornår et tilgodehavende kan imødekommes. EFTA-Tilsynsmyndigheden har påpeget, at det af disse bestemmelser ikke kan udledes, at det i praksis bliver umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at udøve de rettigheder, som tillægges i henhold til Fællesskabets retsorden. Det er Tilsynsmyndighedens opfattelse, at den spanske bestemmelse de facto begrænser garantifondens forpligtelser. Kommissionen har anført, at det må undersøges, om der findes objektive krite-

24. Direktivets artikel 1 og artikel 2 vedrører dettes personelle anvendelsesområde. Anvendelsesområdet omhandler »tilgodehavender, der hidrører fra arbejdsaftaler eller ansættelsesforhold«, »arbejdstagernes krav« og »krav i forhold til arbejdsgivere, der er insolvente«. Den forelæggende ret har oplyst, at der rent faktisk er tale om et tilgodehavende, der hidrører fra en arbejdsaftale eller et arbejdsforhold, at der er tale om et tilgodehavende fra en arbejdstager og at arbejdsgiveren er insolvent.

25. Følgelig er det godtgjort, at Ángel Rodríguez Caballero henhører under direktivets anvendelsesområde.

tagernes løntilgodehavender hos insolvente arbejdsgivere.

26. Omvendt er en henvisning til direktivets artikel 1 ikke i sig selv tilstrækkelig til at kunne besvare det rejste spørgsmål, hvilket Kommissionen og Det Forenede Kongeriges regering med føje har bemærket. Analysen skal ligeledes omhandle garantiforpligtelsen. I den forbindelse foreskriver direktivets artikel 3, at arbejdstagerne i tilfælde af arbejdsgiverens insolvens skal sikres en minimumsbeskyttelse. I den anledning bør der især fastsættes specifikke garantier med henblik på at sikre betaling af tilgodehavender. Denne bestemmelse indeholder en forpligtelse, som er rettet til medlemsstaterne.

29. Den spanske lovgiver har i den anledning besluttet ikke kun at sikre den »egentlige« løn, men ligeledes »resterende lønkrav«. Dette følger efter min opfattelse af den spanske definition af løn og af den spanske garantifonds garantiforpligtelse.

27. Direktivets artikel 1 og artikel 3 omhandler begge tilgodehavender, der hidrører fra arbejdsaftaler eller ansættelsesforhold. Af artikel 3 fremgår ligeledes, at der er tale om tilgodehavender, som vedrører løn. Dette betyder, at medlemsstaternes forpligtelse i henhold til direktivet angår sikring af løntilgodehavender. I artikel 2 bestemmes, at indholdet af begrebet løn skal afgøres i henhold til de nationale retsregler.

30. I den spanske lovgivning præciseres, at begrebet løn ikke udelukkende dækker almindelig løn (løn som modydelse for arbejde udført i forbindelse med et ansættelsesforhold), men også resterende lønkrav. Som allerede nævnt i præmis 9 er der ifølge spansk arbejdsret her tale om løn, som en arbejdsgiver er forpligtet til at betale arbejdstageren i tilfælde af uretmæssig opsigelse. Ifølge den spanske definition af løn er der følgelig tale om et krav i direktivets forstand. Det kan i denne forbindelse nævnes, at selv om resterende lønkrav kan anses som en godtgørelse for den retsstridige manglende betaling af skyldig løn, har dette forhold ingen indflydelse på det faktum, at der ifølge spansk ret er tale om løn i medfør af et ansættelsesforhold.

28. Det er godtgjort, at Kongeriget Spanien har gennemført direktivet. Det har indført en garantifond, som udbetaler arbejds-

31. Da det nu er fastslået, at der er tale om et krav, som hidrører fra et ansættelsesforhold, og at dette krav vedrører løn,

følger, at Ángel Rodríguez Caballero ligeledes bør have krav på godtgørelse fra den spanske garantifond. Faktisk er dette i overensstemmelse med forpligtelsen i direktivets artikel 3, nemlig sikring af løntilgodehavender, der vedrører en bestemt periode.

2. Andet spørgsmål

32. Imidlertid fremgår det af sagen, at Ángel Rodríguez Caballeros krav er blevet afvist, og at Fogasa ikke har foretaget nogen udbetaling. Grunden hertil er, at kravet ikke er anerkendt ved en domstolsafgørelse. Den forelæggende rets andet spørgsmål drejer sig om dette forhold.

33. Den spanske lovgiver har besluttet, at Fogasa ifalder subsidiært ansvar for almindelige løntilgodehavender og for resterende lønkrav. Imidlertid er ansvaret for resterende lønkrav undergivet visse begrænsninger. Ansvarret træder kun i kraft, såfremt det er fastslået i en domstolsafgørelse.

34. Derimod gælder med hensyn til almindelige løntilgodehavender, at det er tilstrækkeligt, at disse er anerkendt under en indenretlig forligsprocedure eller af administrativ myndighed.

35. Direktivet indeholder ingen bestemmelser som foreskriver, hvilke procedurer, der skal følges, og heller ingen bestemmelse om, at arbejdstagernes tilgodehavender skal fastslås i en retsafgørelse eller administrativt. Heraf følger, at direktivet på visse betingelser overlader til medlemsstaterne selv at fastsætte procedurer med henblik på anerkendelse af de i direktivet omhandlede krav. Imidlertid må de procedurer, som fastsættes af medlemsstaterne, ikke stride mod direktivets formål eller dets effektive virkning. Desuden findes et fællesskabsretligt princip, hvorefter sammenlignelige situationer ikke kan behandles forskelligt, og at forskellige situationer ikke kan behandles ens, medmindre en sådan differentiering er objektivt begrundet⁵.

36. Det fremgår af det anførte, at der sondres mellem på den ene side almindelige løntilgodehavender samt resterende lønkrav, som er fastslået af en dømmende myndighed, og på den anden side resterende lønkrav, som beror på et forlig. Fogasa dækker den første slags tilgodehavender, men ikke den sidste. Derfor er det relevant at undersøge, om en sådan differentiering er objektivt begrundet.

37. Ifølge direktivets artikel 10 har medlemsstaterne ret til at træffe de foranstaltninger, der måtte være nødvendige for at

⁵ — Jf. f.eks. dom af 7.7.1993, sag C-217/91, Spanien mod Kommissionen, Sml. I, s. 3923, præmis 37, og af 13.12.1994, sag C-306/93, SMW Winzersekt, Sml. I, s. 5555, præmis 30.

undgå misbrug. I den forbindelse har Domstolen stillet strenge krav. Dette er berettiget ud fra ønsket om at forhindre, at arbejdstageres berettigede krav mister deres virkning⁶.

menter, som berettiger til at foretage en sondring mellem på den ene side almindelige løntilgodehavender samt resterende lønkrav, som er fastsat ved en domstols-afgørelse, og på den anden side resterende lønkrav, som beror på et forlig.

38. Det fremgår af fremlæggelseskendelsen, at den i spansk ret indeholdte procedure vedrørende de tilfælde, hvor resterende lønkrav fastsættes ved forlig, indeholder tilstrækkelige garantier med henblik på at forhindre misbrug. Selv i tilfælde af forlig skal retten således medvirke. Retten skal forud for godkendelsen af forliget kontrollere, at der ikke foreligger alvorligt tab, lovbrud eller misbrug. Desuden har Fogasa mulighed for at imødegå svig med henblik på at varetage fondens interesser. Fonden kan for det første anlægge sag mod det for retten indgåede forlig, såfremt fonden er af den opfattelse, at der ved indgåelsen af forliget forelå regelomgåelse, eller at fondens interesser ikke er eller ikke i tilstrækkeligt omfang er tilgodeset. Fogasa kan endvidere gribe direkte ind over for tilfælde af svig i forbindelse med behandlingen af de til fonden indgivne ansøgninger fra arbejdstagerne om udbetaling af løntilgodehavender. Fonden kan således ved en begrundet afgørelse afvise sådanne ansøgninger, såfremt den finder, at der i forbindelse med forligets indgåelsen forelå svig. Dette er ligeledes tilfældet, såfremt løntilgodehavendet er anerkendt ved dom.

39. I denne forbindelse foreligger der efter min opfattelse ikke overbevisende argu-

40. Jeg kan i samme forbindelse bemærke, at parterne ifølge den spanske lov om fremgangsmåden ved indgåelse af arbejdsaftaler er forpligtet til indledningsvis at forsøge at opnå forlig med henblik på at undgå, at der afsiges dom i sagen. Dette forligsforsøg skal være seriøst. Det fremgår af det foregående, at retten er involveret i disse situationer, og at den ligeledes skal opfordre parterne til at forhandle. Der udarbejdes et dokument, hvori forliget nedfældes, og dette underskrives af parterne og af retten, som også skal godkende forliget. Derefter kan forliget, såfremt det ikke overholdes, fuldbyrdes. Spansk ret taler i denne forbindelse ikke om domstols-afgørelse, for der træffes ingen afgørelse i forbindelse med en tvist.

41. Det fremgår af det anførte, at et forlig, som er fuldstændigt i overensstemmelse med kravene i den spanske lov om fremgangsmåden ved indgåelse af arbejdsaftaler, kan medføre tab af retten til at opnå betaling fra garantifonden af resterende lønkrav. Jeg er af den opfattelse, at dette strider mod direktivets formål.

⁶ — Der skal være tale om en reel og beviselig risiko for misbrug, som kan forhindres ved den pågældende bestemmelse. Jf. dom af 10.7.1997, sag C-373/95, Maso m.fl., Sml. I, s. 4051.

3. Tredje spørgsmål

42. Det tredje spørgsmål forudsætter, at lønkrav, som anerkendes under et forlig for en ret, og som er godkendt af retten, er omfattet af begrebet »krav fra arbejdstagerne« ifølge definitionen i direktivet. Spørgsmålet drejer sig om, hvorvidt den nationale bestemmelse, som udelukker, at garantifonden er ansvarlig for denne slags lønkrav, i dette tilfælde ikke behøver at blive anvendt, og om man i stedet for denne bestemmelse kan anvende direktivets artikel 1, stk. 1, direkte.

43. Domstolen har allerede tidligere i Francovich m.fl.⁷ og Wagner Miret-dommene⁸ fastslået, at direktivet var tilstrækkeligt præcist og ubetinget både for så vidt angår dettes personelle anvendelsesområde og hvad angår indholdet af løngarantien til at kunne anvendes af en national ret.

44. Domstolen har i den nyligt afsagte Gharehveran-dom⁹ fastslået, at på samme måde som en borger kan påberåbe sig sine rettigheder i henhold til en præcis og ubetinget direktivbestemmelse, når denne bestemmelse kan frigøres fra sammenhængen med andre af direktivets bestemmelser,

som ikke er tilstrækkeligt præcise og ubetingede, må borgeren have adgang til at støtte ret på sådanne bestemmelser, når medlemsstaten fuldt ud har udnyttet sit skøn (for så vidt angår disse bestemmelser).

45. Jeg fortolker præmis 44 i Gharehverandommen således: Selv om arbejdstagerne ikke umiddelbart kan påberåbe sig krav direkte på grundlag af bestemmelserne i selve direktivet, er dette dog muligt, når den nationale lovgiver har gennemført direktivet. Eftersom denne sag, således som jeg har anført ovenfor, fuldstændigt er styret af direktivets artikel 1-3, som i henhold til Domstolens praksis finder direkte anvendelse, er det i det foreliggende tilfælde ikke nødvendigt at følge den konstruktion, som Domstolen har anvendt i Gharehveran-sagen.

46. Da resterende lønkrav ifølge den spanske lovgiver ligeledes tilhører de krav, som er omfattet af direktivet, medfører direktivet, at disse krave skal dækkes. En national bestemmelse, som udelukker, at garantifonden er ansvarlig for resterende lønkrav, der er fastslået ved forlig, skal således ikke anvendes af den nationale ret, medmindre der foreligger en objektiv begrundelse herfor¹⁰.

7 — Dom af 19.11.1991, forenede sager C-6/90 og C-9/90, Sml. I, s. 5357.

8 — Dom af 16.12.1993, sag C-334/92, Sml. I, s. 6911.

9 — Dom af 18.10.2001, sag C-441/99, Sml. I, s. 7687.

10 — Jf. f.eks. dom af 8.6.2000, sag C-258/98, Carra m.fl., Sml. I, s. 4217, præmis 16.

Forslag til afgørelse

47. På baggrund af ovenstående betragtninger skal jeg foreslå Domstolen at træffe følgende afgørelse:

- »1) Eftersom artikel 2, stk. 2, i Rådets direktiv 80/987/EØF af 20. oktober 1990 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om beskyttelse af arbejdstagerne i tilfælde af arbejdsgiverens insolvens henviser til den nationale definition af udtrykket løn, og eftersom den nationale lovgivning, som gennemfører direktivet, ved løn forstår den af den kompetente ret tilkendte supplerende godtgørelse for resterende lønkrav, er løn, der således betegnes som godtgørelse, omfattet af begrebet »arbejdstagernes krav i medfør af en arbejdsaftale eller et ansættelsesforhold« i henhold til direktivets artikel 1, stk. 1, sammenholdt med artikel 3, stk. 1.

- 2) Direktiv 80/987 stiller ikke krav med hensyn til de procedurer, som de nationale myndigheder skal følge med henblik på fastsættelse af de krav, som følger af direktivet. Derfor tilkommer det medlemsstaterne at fastsætte disse i henhold til national ret. De nationale bestemmelser på området må imidlertid ikke stride imod direktivets rækkevidde og formål, og de skal sikre, at sammenlignelige situationer behandles ens.

- 3) En national bestemmelse om, at garantifonden ikke er ansvarlig for arbejdstagernes tilgodehavender i medfør af en arbejdsaftale eller et ansættelsesforhold, såfremt disse tilgodehavender ikke er anerkendt ved en domstolsafgørelse, hvorimod garantifonden er ansvarlig for tilsvarende tilgodehavender, som er anerkendt ved en domstolsafgørelse, kan ikke anvendes af en national ret, såfremt en sådan forskelsbehandling ikke er objektivt begrundet.«